

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 269/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2014 predbežne prerokoval sťažnosť M. L. a R. L., zastúpených advokátkou JUDr. Evou Borovskou, Advokátska kancelária, Štefánikova 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV č. k. 6 C 154/2009-191 z 27. novembra 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 155/2013-223 zo 17. septembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. L. a R. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2013 doručená sťažnosť M. L. a R. L. (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 C 154/2009-191 z 27. novembra 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 155/2013-223 zo 17. septembra 2013.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovatelia sa ako navrhovatelia v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 6 C 154/20096 domáhali proti odporkyňi D. P. (ďalej len „odporkyňa“), zaplatenia sumy 7 642,90 € s príslušenstvom, a to z titulu zmluvnej pokuty a titulu náhrady škody.

Sťažovatelia s odporkyňou uzavreli 27. augusta 2008 písomnú zmluvu o budúcej zmluve, ktorou sa zaviazali predat' odporkyňi rodinný dom a záhradu. Z uzavretej zmluvy vplývalo, že odporkyňa vyzve sťažovateľov na uzavretie kúpnej zmluvy najneskôr do 22. septembra 2008 a v prípade nesplnenia tejto jej povinnosti sú sťažovatelia oprávnení kedykoľvek vyzvať odporkyňu na uzavretie kúpnej zmluvy. Súčasne uzavretá zmluva o budúcej zmluve zakotvovala povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu 200 000 Sk tou zmluvnou stranou, ktorá odmietne uzatvoriť kúpnu zmluvu a svoj záväzok nesplní ani po písomnej výzve druhej zmluvnej strany.

Keďže odporkyňa nevyzvala sťažovateľov najneskôr do 22. septembra 2008 na uzavretie kúpnej zmluvy, títo listom z 8. októbra 2008 vyzvali na jej uzavretie. Doručenie tejto výzvy odporkyňa poprela. Účastníci zmluvy sa však 3. novembra 2008 stretli u notára na účel podpísania kúpnej zmluvy a zloženia peňazí do úschovy. Pre neúčasť notára však k tomu nedošlo, a preto sa zmluvné strany dohodli, že sa znovu stretnú 12. decembra 2008. Sťažovatelia však listom zo 6. novembra 2008 opätovne vyzvali odporkyňu na uzavretie kúpnej zmluvy najneskôr do 15. novembra 2008 s tým, že ak do uvedeného termínu kúpna zmluva uzavretá nebude, k 16. novembru 2008 odstupujú od zmluvy a budú trvať na zaplatení zmluvnej pokuty. Účastníci zmluvy o budúcej zmluve sa 12. decembra 2008 znovu stretli u notára a spísali notársku zápisnicu o zložení 4 500 000 Sk do notárskej úschovy, pričom sťažovatelia zaplatili za poskytnuté právne služby 790 Sk. Neskôr účastníci pôvodnej zmluvy o budúcej zmluve uzavreli 24. apríla 2009 kúpnu zmluvu na predmetné nehnuteľnosti.

Okresný súd rozsudkom č. k. 6 C 154/2009-191 z 27. novembra 2012 žalobný návrh sťažovateľov zamietol. Za nesporné považoval, že k 16. novembru 2008 došlo k odstúpeniu od zmluvy od budúcej zmluve, čo „*malo za následok, že zmluva o budúcej zmluve zanikla od počiatku*“. Následne okresný súd konštatoval, že sťažovatelia „*neuniesli dôkazné bremeno a jednoznačne nepreukázali, že dôvodom ich odstúpenia od zmluvy zo dňa 06.11.2008 bolo odmietnutie odporkyne uzatvoriť kúpnu zmluvu... Je síce pravdou, že ku dňu 22.09.2008 nedošlo k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, avšak nie je zrejmé, či na základe písomnej výzvy navrhovateľov zo dňa 08.10.2008 došlo k stretnutiu účastníkov na notárskom úrade dňa 03.11.2008, kde podľa navrhovateľov mala byť zložená kúpna cena do notárskej úschovy a podľa odporkyne a svedka P. mala byť podpísaná aj kúpna zmluva. Pre neúčast' notára bol dohodnutý iný termín až 12.12.2008. Účastníci bližšie nevysvetlili, či sa tak dohodli už priamo dňa 03.11.2008 alebo až dodatočne. V tomto prípade dôkazné bremeno preukázania zavinenia odporkyne, t. j. že odmietla uzatvoriť kúpnu zmluvu, bola na strane navrhovateľov. Z ich tvrdení a navrhnutých dôkazov však nie je možné jednoznačne a bez akýchkoľvek pochyb dospieť k záveru, že odporkyňa zaviniła odstúpenie navrhovateľa od zmluvy o budúcej zmluve, a teda že navrhovatelia majú nárok na dohodnutú zmluvnú pokutu. Súď poukazuje na tú skutočnosť, že k jednaniu strán ohľadne kúpy a predaja predmetnej nehnuteľnosti prebiehalo medzi účastníkmi aj po odstúpení od zmluvy o budúcej zmluve... Dôsledkom týchto jednaní bolo uzatvorenie kúpnej zmluvy, v ktorej bola navýšená kúpna cena v prospech navrhovateľov 120.000,- Sk“.*

Rovnako aj vo vzťahu k uplatnenej náhrade škody (790 Sk) okresný súd uviedol, že sťažovatelia „*neuniesli dôkazné bremeno a nepreukázali, že na základe dohody účastníkov mala odporkyňa platiť náklady spojené so spísaním notárskej zápisnice*“.

Sťažovatelia napadli zamietavý rozsudok okresného súdu odvolaním, v ktorom dôvodili, že „*3. 11. 2008 nemohlo dôjsť k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, pretože odporkyňa nevinkulovala kúpu cenu, nemala potvrdenie banky, čo bolo podmienkou uzatvorenia kúpnej zmluvy, a preto ani nie je rozhodujúce, na aký podnet sa mali stretnúť dňa 12. 12. 2008, pretože uplynula lehota, ktorú podľa zmluvy o budúcej zmluve mali poskytnúť odporkyni na uzavretie kúpnej zmluvy. Nárok na zmluvnú pokutu im tak vznikol*

uplynutím štrnástich dní po doručení výzvy na uzavretie kúpnej zmluvy. Dodali, že splnili svoju povinnosť – v konaní preukázať, že odporkyni poskytli lehotu a že postupovali podľa zmluvy o budúcej zmluve. Poukázali na to, že odporkyni dali ešte jednu možnosť na uzavretie kúpnej zmluvy, keď ju listom zo dňa 6. 11. 2008 opätovne vyzvali na jej uzavretie do 15. 11. 2008 a v tejto súvislosti poukázali tiež na list realitnej kancelárie zo dňa 12. 11. 2008, ktorá v ňom potvrdila, že dôvodom neuzatvorenia kúpnej zmluvy bola výlučne nečinnosť odporkyne. Namietali preto závery súdu prvého stupňa v tom, že nepreukázali, že odporkyňa odmietla uzatvoriť kúpnu zmluvu... Podotkli, že kúpna zmluva uzatvorená v marci 2009 bola iného znenia ako znenie zmluvy, ktorá mala byť podpísaná podľa zmluvy o budúcej zmluve...“.

Krajský súd rozsudkom č. k. 8 Co 155/203-223 zo 17. septembra 2013 odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Zhodne s okresným súdom konštatoval, že „*odporkyňa nezavinila porušenie povinnosti uzatvoriť... kúpnu zmluvu... Pokiaľ totiž navrhovatelia listom zo dňa 8.10.2008 vyzvali odporkyňu na uzatvorenie kúpnej zmluvy, je zrejmé, že táto neodmietla prísť k jej uzavretiu, čomu nasvedčuje stretnutie účastníkov na notárskom úrade dňa 3. 11. 2008 za účelom podpísania kúpnopredajnej zmluvy a zloženia kúpnej ceny do notárskej úschovy, k čomu však nedošlo pre dôvody na strane odporkyne, ale pre neúčast' notárky... Svedok P. potvrdil, že k stretnutiu u notárky malo dôjsť na výzvu navrhovateľov a že na žiadosť navrhovateľky mala byť kúpna cena zložená do notárskej úschovy, čo vyplýva aj z listu navrhovateľov zo dňa 6.11.2008, v ktorom vyzývajú odporkyňu zabezpečiť podpis kúpnej zmluvy a na zloženie celej kúpnej ceny do notárskej úschovy... Pokiaľ si tak navrhovatelia pred stretnutím u notárky dňa 3.11.2008 vymienili zloženie kúpnej ceny do úschovy; napriek v zmluve o budúcej zmluve dojednanému spôsobu zaplataenia kúpnej ceny vinkuláciou na účte v banke; ktorú požiadavku odporkyňa akceptovala, keď sa zaviazala túto zložiť do notárskej úschovy, možno nepochybne dovodiť, že odporkyňa nemohla zaviniť nesplnenie svojho záväzku uzavrieť kúpnu zmluvu s obsahom dohodnutým v zmluve o budúcej zmluve, nakoľko podľa zmluvy o budúcej zmluve sa zaviazala uzavrieť kúpnu zmluvu, v ktorej v článku II mala byť dohodnutá vinkulácia kúpnej ceny na spoločnom účte. Z uvedeného teda vyplýva,*

že pôvodná verzia kúpnej zmluvy už za týchto zmenených podmienok nemohla obstáť, preto nemožno odporkyni pričítať zavinenie na odmietnutí jej uzatvorenia...“.

Ďalej krajský súd dôvodil, že sťažovatelia „opätovne vyzvali odporkyňu listom zo dňa 6. 11. 2008 k uzavretiu kúpnej zmluvy do 15. 11. 2008, na čo odporkyňa reagovala listom zo dňa 14. 11. 2008, ktorým neodmietla podpísať zmluvu, len požiadala o predĺženie termínu do 12.12.2008... Navrhovatelia uvedený termín akceptovali, čoho dôkazom je ďalšie stretnutie účastníkov na notárskom úrade dňa 12. 12. 2008, kde účastníci spísali zápisnicu o zložení sumy 4 500 000,- Sk do notárskej úschovy. Odvolací súd však, na rozdiel od súdu prvého stupňa, dospel k záveru, že pokiaľ navrhovatelia akceptovali požiadavku odporkyne na predĺženie termínu na uzatvorenie kúpnej zmluvy a ďalej s ňou pokračovali v rokovaní, nemohli listom zo dňa 6. 11. 2008 právne účinným spôsobom od zmluvy o budúcej zmluve odstúpiť. Navyše pre odstúpenie od zmluvy neboli splnené podmienky pokiaľ od odporkyne požadovali, pod hrozbou odstúpenia od zmluvy, uzavretie kúpnej zmluvy v rozpore so znením, ktoré sa zaviazala v zmluve o budúcej zmluve podpísať. Napokon je potrebné poznamenať, že pôvodná verzia kúpnej zmluvy, na uzavretie ktorej sa odporkyňa zaviazala, nemohla obstáť ani vzhľadom na dodatočne zistené obmedzenia prevádzaného vlastníckeho práva, v ktorej súvislosti muselo dôjsť aj k zmene jej článku IV. o jeho doplnenie o navrhovateľmi udelený súhlas s vedením prívodu elektrickej energie spolu s potrubím na odvádzanie dažďovej vody cez prevádzanú nehnuteľnosť. Výsledky vykonaného dokazovania tak súd prvého stupňa správne vyhodnotil, keď dospel k záveru, že odporkyňa neodmietla uzatvoriť kúpnu zmluvu a už vôbec nezostala nečinná, pretože na výzvy navrhovateľov reagovala a k predĺženiu termínu uzatvorenia kúpnej zmluvy došlo v súvislosti s novou požiadavkou navrhovateľov na zloženie kúpnej ceny do úschovy a v súvislosti s potrebou geodetického overenia hranice pozemkov v teréne.“.

Krajský súd sa stotožnil aj so závermi okresného súdu týkajúcimi sa časti uplatneného nároku, ktorý spočíval v náhrade škody.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovatelia viackrát zdôrazňujú presvedčenie, že vzhľadom na dôkaznú situáciu v konaní pred okresným súdom a neskôr i pred krajským súdom „bolo jednoznačne preukázané, že odporkyňa neuzatvorila

v dohodnutej dobe kúpnu zmluvu za podmienok dohodnutých v Zmluve o budúcej zmluve“, resp. že „si nesplnila svoju zmluvnú povinnosť, na ktorú bola viazaná zmluvná pokuta“. Na základe toho potom sťažovatelia formulujú záver, podľa ktorého rozhodnutím okresného súdu o tom, že „sťažovatelia neunesli dôkazné bremeno, ktoré spočívalo v preukázaní, že dôvodom odstúpenia od zmluvy bolo odmietnutie odporkyne uzatvoriť kúpnu zmluvu na nehnuteľnosť, došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko sťažovatelia sa v prvom rade domáhali splnenia zmluvnej povinnosti odporkyne – uhradiť zmluvnú pokutu, pričom dokazovanie – odmietnutia resp. neodmietnutia podpísať kúpnu zmluvu nemalo vplyv na uplatenie zmluvnej pokuty, ale rozhodujúcou skutočnosťou bolo, že reálne nedošlo k uzatvoreniu kúpnej zmluvy v zmysle čl. I. bod 1.3. Zmluvy o budúcej zmluve“.

Podľa názoru sťažovateľov „smerovanie dokazovania k preukazovaniu zavinenia odstúpenia od zmluvy zo strany sťažovateľov, nebolo pre daný skutkový stav právne významné, nakoľko k odstúpeniu od Zmluvy došlo až následne t. j. po tom, čo nebola splnená podmienka – uzatvoriť kúpnu zmluvu v dohodnutom termíne...“.

S poukazom na konkrétne, v zmluve o budúcej zmluve zakotvené povinnosti odporkyne sťažovatelia formulujú hodnotenie, podľa ktorého „v priebehu konania bolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané a odporkyňa to ani nespochybnila, že odporkyňa nikdy nevyzvala sťažovateľov na uzavretie kúpnej zmluvy, pričom sťažovatelia jednoznačne preukázali, čo potvrdili i listinnými dôkazmi a v konečnom dôsledku to konštatoval i prvostupňový súd, že sťažovatelia listom zo dňa 8.10.2008 zaslaný odporkyni doporučenou poštou, vyzvali odporkyňu na uzatvorenie kúpnej zmluvy. Sťažovatelia preukázali aj to, že do 14 dní odo dňa doručenia výzvy odporkyňa neuzatvorila kúpnu zmluvu. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že dňa 3.11.2008 a účastníci stretli u notárky, pričom k podpisu zmluvy ani k zloženiu kúpnej ceny nedošlo. Odporkyňa pred podpisom zmluvy nezložila peniaze do notárskej úschovy, ani podľa čl. II bodu 2.1 písm. b/ nevinkulovala druhú splátku kúpnej ceny na účte v prospech predávajúcich a tak ani k uzavretiu kúpnej zmluvy dňa 03.11.2008 nemohlo dôjsť. Pretože v uvedenom bode sa práve odporkyňa zaviazala, najneskôr v deň uzatvorenia riadnej kúpnej zmluvy, preukázať, že kúpna cena bola vinkulovaná a doklad o tom... predloží predávajúcim pri podpise zmluvy.“.

Sťažovatelia kritizujú aj kvalitu odôvodnenia oboch napadnutých rozhodnutí, lebo tieto „nielenže nedávajú sťažovateľom odpoveď na otázku prečo súdy pri posudzovaní skutkového stavu vôbec neprihliadli na čl. I. bod 1.3 Zmluvy o budúcej zmluve, z ktorého titulu si uplatňovali nárok na zmluvnú pokutu, pričom rozhodnutia sú v rozpore nielen so skutkovým stavom, ale aj s princípmi právnej istoty, kedy v prípade porušenia zmluvnej povinnosti, ktorá bola zabezpečená zmluvnou pokutou, vzniká oprávneným nárok na vyplatenie predmetnej zmluvnej pokuty. Súdy tak popreli základné princípy zmluvných vzťahov, keď svojim rozhodnutím poskytli ochranu odporkyni, ktorá nielenže nesplnila svoje zmluvné povinnosti, ale sa i vyhýbala kontaktu so sťažovateľmi, ako aj následne v súdnom konaní si nepreberala súdne zásielky a neposkytli tak súdnu ochranu sťažovateľom... čím došlo nielen k porušeniu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 Európskeho dohovoru..., ale i porušenia rovnosti účastníkov konania v zmysle čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, nakoľko sa svojimi rozhodnutiami priklonili a stranu odporkyne.“.

Sťažovatelia zvyrazňujú význam niektorých v konaní vykonaných dôkazov (list sprostredkovateľa kúpy nehnuteľností), pričom oba v ich veci konajúce súdy neskúmali čl. I. bod 1.3 spornej zmluvy, „predmetné zmluvné ustanovenie neaplikovali na daný skutkový stav, ale ani sa nevysporiadali s tým, prečo ho neaplikovali, čím v danom prípade prijaté závery so zreteľom na daný skutkový stav sú rozhodnutia súdov zjavne nedôvodné, a arbitrárne a tým i z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné...“.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie navrhujú sťažovatelia ústavnému súdu rozhodnutie vo veci samej nálezhom takto:

„1. Základné právo M. L. a R. L.

- na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

- právo na rovnosť účastníkov konania v zmysle čl. 47 ods. 3 Ústavy SR

bolo porušené

rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV. sp. zn. 6 C 154/2009-191 zo dňa 27.11.2012 a rozsudkom Krajského súdu Bratislava sp. zn. 8 Co 155/2013-223 zo dňa 17.09.2013

2. *Rozsudok Okresného súdu Bratislava IV. sp. zn. 6 C 154/2009-191 zo dňa 27.11.2012 a rozsudok Krajského súdu Bratislava sp. zn. 8 Co 155/2013-223 zo dňa 17.09.2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.*

3. *M. L. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €.*

4. *R. L. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000 €.*

5. *Porušovateľ v 1. a 2. rade sú povinní uhradiť trovy konania vo výške 331,15 € (1 úkon právnej pomoci podľa § 11 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z. činí sumu 130,17 €, 2 úkony á 130,17 € - príprava a prevzatie, podanie sťažnosti, 2 x režijný paušál á 7,81 Eur, 20% DPH, t. j. Eur) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Eve Borovskej, a to do 15 dní odo dňa doručenia tohto nálezu.“*

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K časti sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojich označených základných práv a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prvostupňovým rozsudkom okresného súdu č. k. 6 C 154/2009-191 z 27. novembra 2012, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej čl. 127 ods. 1 ústavy limituje hranice právomoci ústavného súdu, a to tým spôsobom, že sťažovatelia majú právo domáhať sa ochrany základných práv a slobôd na ústavnom súde iba v prípade, ak im túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Podstatou účinnej ochrany základných práv sťažovateľov bol okrem iného aj riadny opravný prostriedok – odvolanie, ktorý vo vzťahu k základným právam a slobodám, porušenie ktorých namieta, využili a ktorý im umožňoval odstrániť stav, v ktorom vidia porušenie svojich základných práv a slobôd.

Ústavný súd vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, nemá právomoc preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu ako súdu prvostupňového, pretože ho preskúmal krajský súd v konaní o odvolaní sťažovateľov. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

2. K časti sťažnosti namietajúcej porušenie označených práv sťažovateľov odvolacím rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 155/2013-223 zo 17. septembra 2013 ústavný súd uvádza, že o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu teda nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Dôvody, na ktorých sťažovatelia založili svoj sťažnostný návrh, majú spoločný znak, a to výhrady k záverom o právne významnej dôležitosti jednotlivých v konaní preukázaných skutočností. Sťažovatelia v prvom rade poukazujú na nespochybniteľný skutkový záver, ktorým bolo neuzatvorenie kúpnej zmluvy v lehotách plynúcich z uzatvorenej zmluvy o budúcej kúpnej zmluve. Sťažostná argumentácia, tak ako je viackrát citovaná v naratívnej časti odôvodnenia tohto uznesenia, dokazuje, že podľa názoru sťažovateľov samotné neuzatvorenie očakávanej kúpnej zmluvy malo mať v zmysle zmluvných ustanovení uzatvorenej zmluvy o budúcej zmluve za následok vznik povinnosti odporkyne zaplatiť zmluvnú pokutu v dohodnutej sume.

Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že krajský súd na strane 6 odôvodnenia svojho rozsudku celkom jasne a zrozumiteľne konštatoval, že *„odporkyňa nezavinila porušenie povinnosti uzatvoriť na výzvu navrhovateľov kúpnu zmluvu“* a že *„odporkyňa nemohla zaviniť nesplnenie svojho záväzku uzavrieť kúpnu zmluvu s obsahom dohodnutým v zmluve o budúcej zmluve...“*.

Z rekapitulovaných obsahových čít sťažnosti i napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že sťažovatelia v dôvodoch ich sťažnosti opomenuli vysporiadať sa s podstatným právnym aspektom plynúcim z § 545 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), podľa ktorého ak z dohody nevyplýva niečo iné, nie je dlžník povinný zmluvnú pokutu zaplatiť, ak porušenie povinnosti nezavinil. Na toto ustanovenie pritom poukázal krajský súd na strane 4 odôvodnenia svojho rozsudku.

Celé odôvodnenie potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu v časti týkajúcej sa žalovanej zmluvnej pokuty sa nesie v duchu absencie zavinenia odporkyne pri porušení zmluvnej povinnosti. Krajský súd nespochybnil záver, že očakávaná kúpna zmluva nebola uzatvorená v lehotách plynúcich z uzatvorenej zmluvy o budúcej zmluve. Avšak pre záver o povinnosti odporkyne zaplatiť zmluvnú pokutu sťažovateľom bolo nevyhnutné preukázať podľa § 545 ods. 3 Občianskeho zákonníka aj zavinenie odporkyne, pričom dôkazné bremeno v tejto otázke spočívalo na pleciach sťažovateľov.

Vo svetle uvedených skutočností strácajú podľa názoru ústavného súdu dôvody sťažovateľov prednesené v ich sťažnosti podstatnú argumentačnú silu, čím sa stávajú neopodstatnenými. Tento nedostatok nie je spôsobilé zhojiť ani nadväzujúce tvrdenie sťažovateľov, podľa ktorého *„smerovanie dokazovania k preukazovaniu zavinenia odstúpenia od zmluvy zo strany sťažovateľov, nebolo pre daný skutkový stav právne významné, nakoľko k odstúpeniu od Zmluvy došlo až následne t. j. po tom, čo nebola splnená podmienka – uzatvoriť kúpnu zmluvu v dohodnutom termíne“*. Krajský súd (a ani okresný súd) neorientovali dokazovanie na (ne)preukázanie zavinenia odstúpenia od zmluvy, ale na (ne)preukázanie zavinenia pri porušení povinnosti uzatvoriť kúpnu zmluvu, čo je v reláciách posudzovaného prípadu v nadväznosti na spomenutý § 545 ods. 3 Občianskeho zákonníka podstatný rozdiel.

Pokiaľ ide o kritiku hodnotenia dôkazu, ktorým bol list právneho zástupcu sprostredkovateľa očakávanej kúpy a z ktorého explicitne vyplýva, že neuzatvorenie kúpnej zmluvy *„spočíva výlučne v nečinnosti kupujúceho“*, ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní

pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 735/2013).

V hodnotení dôkazov vykonanom okresným súdom (s čím sa krajský súd takmer výlučne stotožnil) však podľa názoru ústavného súdu nebadat' signály ústavnej nekonformnosti. Oba všeobecné súdy zjavne kládli dôraz na hodnotenie dôkazov v ich vzájomných súvislostiach, čím rešpektovali príkaz plynúci z § 132 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Dôsledkom takéhoto postupu potom bolo aj vyhodnotenie obsahu samotného dôkazu, ktorý sťažovatelia v dôvodoch sťažnosti zvyrazňujú.

Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu procesu ustaľovania skutkového stavu v konaní o žalobe sťažovateľov nechýba náležité využitie pravidiel formálnej logiky. Krajský súd na strane 6 odôvodnenia svojho rozsudku s poukazom na výpoveď sťažovateľov, svedka P. i na obsah zmluvy o budúcej zmluve jasne vysvetlil, že ak si sťažovatelia „pred stretnutím

u notárky dňa 3.11.2008 vymienili zloženie kúpnej ceny do úschovy; napriek v zmluve o budúcej zmluve dojednanému spôsobu zaplataenia kúpnej ceny vinkuláciou na účte v banke; ktorú požiadavku odporkyňa akceptovala, keď sa zaviazala túto zložiť do notárskej úschovy, možno nepochybné dovodiť, že odporkyňa nemohla zaviniť nesplnenie svojho záväzku uzavrieť kúpnu zmluvu s obsahom dohodnutým v zmluve o budúcej zmluve, nakoľko podľa zmluvy o budúcej zmluve sa zaviazala uzavrieť kúpnu zmluvu, v ktorej v článku II mala byť dohodnutá vinkulácia kúpnej ceny na spoločnom účte“.

Citované dôvody krajského súdu, v ktorých sa odráža i hodnotenie dôkazov vykonaných pred súdom prvého stupňa, nesignalizujú podľa názoru ústavného súdu žiadnu mieru svojvôle či zjavnej neodôvodnenosti, ktorá by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bola spôsobilá viesť k vysloveniu porušenia sťažovateľmi označených práv. Krajský súd výstižne poukázal na zmenu spôsobu zaplataenia kúpnej ceny požadovanú sťažovateľmi, ktorú odporkyňa akceptovala, čo skutočne možno interpretovať ako pretrvávajúci záujem na uzatvorení kúpnej zmluvy a súčasne ako chýbajúci úmysel neuzatvoriť očakávanú kúpnu zmluvu. Citovaná pasáž odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ale aj jeho ďalšie časti, tak ako sú rekapitulované v naratívnej časti odôvodnenia tohto uznesenia, súčasne vedú ústavný súd k záveru o dostatočnosti dôvodov, na ktorých založil svoj potvrdzujúci záver v procesnom vzťahu k odvolaním napadnutému rozsudku okresného súdu. Preto aj námietka nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu je podľa názoru ústavného súdu nedôvodná.

Ústavný súd tak dospel už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v časti týkajúcej sa napadnutého rozsudku krajského súdu k záveru o nedôvodnosti sťažnostných námietok voči nemu vznesených, preto v predmetnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu v nej formulovaného petitu nebolo už potrebné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov formulovaných v návrhu na rozhodnutie vo veci samej (navrhované zrušenie napadnutých rozsudkom okresného súdu i krajského súdu, návrh na priznanie finančného zadost'učinenia, požiadavka na priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2014